

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

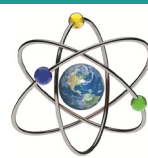
№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 458 sahifa,
2-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandalbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностраных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoeyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников ..	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	

SPORT MAKTABLARIDA 12–14 YOSHLI GANDBOLCHILARDA TO'PNI ILISH VA UZATISH TEXNIKASINI TAKOMILLASHTIRISH METODIKASINI ISHLAB CHIQISH

Ismatullayeva Fotima Rustam qizi
Shahrisabz davlat pedagogika instituti magistri

Ilmiy rahbar: Xomutjonova Feruza

Annotatsiya: Mazkur maqolada sport maktablarida shug'ullanayotgan 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini rivojlantirish hamda takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. O'smir sportchilarning harakat koordinatsiyasi, reaksiya tezligi va texnik aniqligini oshirishda maxsus mashqlar tizimi, bosqichma-bosqich o'qitish yondashuvi hamda o'yin vaziyatlariga yaqinlashtirilgan mashg'ulotlar samaradorligi o'rganiladi. Tadqiqot natijalari to'pni qabul qilish barqarorligi, uzatish aniqligi hamda o'yin jarayonida yuzaga keladigan texnik xatolar sonini kamaytirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlarni asoslab beradi. Taklif etilgan mashg'ulot modeli yosh sportchilarning texnik tayyorgarligini oshirish bilan bir qatorda ularning taktik fikrlashini rivojlantirishga ham yordam beradi.

Kalit so'zlar: gandbol, sport maktabi, 12–14 yosh, to'pni ilish, to'p uzatish, texnik tayyorgarlik, koordinatsiya, mashg'ulot metodikasi, yosh sportchilar, harakat aniqligi.

Abstract: This article examines the development and improvement of ball catching and passing techniques among 12–14-year-old handball players training in sports schools. The effectiveness of specialized exercise systems, step-by-step instructional approaches, and training sessions simulating game situations aimed at improving coordination, reaction speed, and technical accuracy is analyzed. The research findings substantiate methodological approaches that enhance catching stability, passing precision, and reduce the number of technical errors during gameplay. The proposed training model contributes not only to improving the technical preparedness of young athletes but also to developing their tactical thinking skills.

Key words: handball, sports school, 12–14 years, ball catching, passing skills, technical training, coordination, training methodology, youth athletes, movement accuracy.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы развития и совершенствования техники ловли и передачи мяча у гандболистов 12–14 лет, обучающихся в спортивных школах. Анализируется эффективность системы специальных упражнений, поэтапного обучения и тренировок, приближенных к игровым ситуациям, направленных на повышение координации движений, скорости реакции и точности технических действий. Результаты исследования обосновывают методические подходы, способствующие повышению стабильности приёма мяча, точности передач и снижению количества технических ошибок в процессе игры. Предложенная модель тренировочного процесса способствует не только повышению уровня технической подготовленности, но и развитию тактического мышления юных спортсменов.

Ключевые слова: гандбол, спортивная школа, 12–14 лет, ловля мяча, передача мяча, техническая подготовка, координация, методика тренировки, юные спортсмены, точность движений.

KIRISH

Sport o'yinlari tizimida gandbol o'zining yuqori dinamikasi, tezkor qaror qabul qilishni talab etishi va murakkab texnik harakatlarga boyligi bilan ajralib turadi. Zamonaviy gandbol o'yini sportchidan nafaqat jismoniy tayyorgarlikni, balki aniq texnik ko'nikmalarni, harakat koordinatsiyasi hamda o'yin vaziyatini tez anglash qobiliyatini ham talab qiladi. Shu jihatdan to'pni ilish va uzatish texnikasi o'yinning asosiy elementlaridan biri bo'lib, jamoaviy hamkorlikni ta'minlash, hujumni tashkil etish va o'yinning uzluksizligini saqlashda hal qiluvchi ahamiyat

kasb etadi. Ushbu texnik harakatlarning yetarli darajada shakllanmaganligi o'yinda xatolar sonining ortishiga, hujum samaradorligining pasayishiga hamda o'yin ritmining buzilishiga olib keladi.

12–14 yosh davri sportchilar tayyorgarligida muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu yoshda harakat koordinatsiyasi, tezkorlik, reaksiya tezligi va fazoviy orientatsiya jadal rivojlanadi, murakkab texnik harakatlarni o'zlashtirish uchun qulay fiziologik hamda psixologik sharoit shakllanadi. Shu sababli aynan shu davrda to'pni ilish va uzatish texnikasini to'g'ri o'rgatish hamda takomillashtirish kelajakdagi sport mahorati uchun mustahkam poydevor yaratadi. Agar texnik elementlar dastlabki bosqichda noto'g'ri shakllansa, keyingi bosqichlarda ularni tuzatish murakkablashadi va sportchining o'yin samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Sport maktablarida mashg'ulot jarayonini samarali tashkil etish yosh gandbolchilarning texnik tayyorgarligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, ko'plab mashg'ulotlarda texnik elementlar umumiy mashqlar doirasida o'rgatiladi, biroq ularni o'yin vaziyatlariga moslashtirish, bosqichma-bosqich murakkablashtirish hamda individual xatolarni tuzatishga yetarli e'tibor berilmaydi. Natijada sportchilarda to'pni qabul qilish barqarorligi past bo'ladi, uzatish aniqligi yetarli darajada shakllanmaydi va o'yin jarayonida texnik xatolar ko'p uchraydi.

Zamonaviy sport tayyorgarligi nazariyasi texnik ko'nikmalarni shakllantirishda maxsus mashqlar tizimi, variativ mashg'ulotlar, o'yin modellashtirish hamda funksional tayyorgarlik uyg'unligini ta'minlash zarurligini ta'kidlaydi. Ayniqsa, to'pni ilish va uzatish texnikasini rivojlantirishda harakat aniqligi, tezkor qaror qabul qilish va sherik bilan o'zaro hamkorlikni mustahkamlovchi mashqlar muhim ahamiyat kasb etadi. Mashg'ulot jarayoniga o'yin sharoitiga yaqinlashtirilgan vazifalarni kiritish sportchilarning texnik harakatlarni real o'yin muhitida samarali qo'llash ko'nikmasini shakllantiradi.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi sport maktablarida shug'ullanayotgan 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirishga qaratilgan samarali metodik yondashuvlarni ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi. Tadqiqotning maqsadi – yosh sportchilarning texnik tayyorgarligini oshirishga xizmat qiluvchi mashg'ulot metodikasini asoslash va uning samaradorligini aniqlashdan iborat. Ushbu maqsadga erishish yosh gandbolchilarning o'yin samaradorligini oshirish, texnik xatolarni kamaytirish hamda kelgusida yuqori sport natijalariga erishish uchun zarur shart-sharoit yaratishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sport o'yinlari nazariyasi va jismoniy tarbiya metodikasiga oid ilmiy tadqiqotlarda texnik ko'nikmalarni shakllantirish sportchilarning tayyorgarlik tizimida muhim omil sifatida talqin qilinadi. L. P. Matveev jismoniy tarbiya nazariyasida sportchilar tayyorgarligi jarayonida texnik elementlarni bosqichma-bosqich o'rgatish va ularni takomillashtirish sport mahoratini shakllantirishning asosiy sharti ekanligini ta'kidlaydi. V. N. Platonov esa sportchilarni tayyorlash tizimida texnik, jismoniy va taktik tayyorgarlikning o'zaro uyg'unligini ta'minlash zarurligini ko'rsatadi. Ushbu yondashuv sport o'yinlarida texnik harakatlarni samarali o'zlashtirish uchun ilmiy-metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Gandbol o'yini texnikasini o'rgatish masalalari A. A. Kudinov tadqiqotlarida batafsil yoritilgan. Olimning fikricha, to'pni ilish va uzatish texnikasi o'yin jarayonining eng muhim elementlaridan biri bo'lib, u jamoaviy harakatlarning uyg'unligini ta'minlaydi hamda hujum samaradorligini oshiradi.

M. A. Godik sport mashg'ulotlari jarayonida yuklamalarni nazorat qilish va texnik harakatlarni takomillashtirishning ilmiy asoslarini ishlab chiqqan bo'lib, sportchilar tayyorgarligida nazorat sinovlari va tahlil usullaridan foydalanish zarurligini asoslab beradi.

B. M. Shiyan tadqiqotlarida esa yosh sportchilarning harakat koordinatsiyasi va texnik ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida maxsus mashqlar tizimining muhim ahamiyati qayd etiladi.

Xalqaro sport ilmiy tadqiqotlarida ham yosh sportchilarni tayyorlash jarayonida texnik ko'nikmalarni shakllantirish masalasi keng o'rganilgan. T. Bomp va C. Buzzichelli sport tayyorgarligini rejalashtirish tizimida texnik mashg'ulotlarni davrlashtirish sportchilarning natijadorligini oshirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi.

I. Balyi, R. Way va C. Higgs tomonidan ishlab chiqilgan uzoq muddatli sportchilarni rivojlantirish konsepsiyasida yosh davrlarida texnik harakatlarni to'g'ri shakllantirish sport mahoratini barqaror rivojlantirishning muhim omili sifatida ko'rsatiladi.

Shuningdek, Xalqaro gandbol federatsiyasi tomonidan ishlab chiqilgan metodik tavsiyalarda yosh gandbolchilarni o'qitishda o'yin vaziyatlariga yaqin mashqlar hamda texnik harakatlarni takomillashtirishga qaratilgan maxsus mashg'ulotlar muhim ahamiyat kasb etishi qayd etilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot sport maktablarida gandbol bilan muntazam shug'ullanayotgan 12–14 yoshli o'quvchi-sportchilar ishtirokida tashkil etildi. Tadqiqotda umumiy soni 24 nafar sportchi qatnashib, ular tasodifiy tanlash usuli asosida tajriba guruhi va nazorat guruhiga ajratildi. Har ikkala guruh sport tayyorgarligi darajasi, mashg'ulot tajribasi

hamda jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlari bo'yicha o'zaro yaqin ko'rsatkichlarga ega edi. Tadqiqot jarayoni sport maktablarida amaldagi mashg'ulot dasturi asosida olib borildi, biroq tajriba guruhida to'pni ilish va uzatish texnikasini rivojlantirishga qaratilgan maxsus mashqlar tizimi joriy etildi.

Tadqiqot 12 hafta davomida o'tkazildi va mashg'ulotlar haftasiga 3 marotaba tashkil etildi. Nazorat guruhi an'anaviy mashg'ulot dasturi asosida shug'ullangan bo'lsa, tajriba guruhida texnik harakatlarni takomillash-tirishga yo'naltirilgan bosqichli metodika qo'llanildi. Ushbu metodika dastlab harakat koordinatsiyasini rivoj-lantirish mashqlarini, keyinchalik to'pni qabul qilish barqarorligini oshirishga qaratilgan individual mashqlarni, so'ngra uzatish aniqligini rivojlantiruvchi juftlik va guruh mashqlarini hamda o'yin vaziyatlariga yaqinlashtirilgan kombinatsion mashqlarni o'z ichiga oldi. Mashg'ulotlar davomida harakat tezligi, aniqlik va qaror qabul qilish tezligini oshirishga alohida e'tibor qaratildi.

Tadqiqot davomida quyidagi pedagogik va sport-metodik usullar qo'llanildi: pedagogik kuzatuv, nazorat sinovlari, video tahlil, texnik xatolarni qayd etish, taqqoslash hamda matematik-statistik tahlil usullari. Texnik tayyorgarlik darajasini aniqlash maqsadida sportchilarning to'pni ilish barqarorligi, uzatish aniqligi, harakatni bajarish tezligi hamda o'yin jarayonida yo'l qo'yilgan texnik xatolar soni baholandi. To'pni ilish ko'nikmasi turli tezlik va yo'nalishlarda uzatilgan to'plarni qabul qilish aniqligi orqali aniqlangan bo'lsa, uzatish aniqligi belgi-langan masofadagi nishonlarga to'p uzatish natijalari asosida baholandi.

Olingan natijalarni qayta ishlashda matematik-statistik usullar qo'llanildi. Guruhlar o'rtasidagi farqlarni aniqlash uchun o'rtacha qiymatlar va foiz ko'rsatkichlari hisoblandi hamda o'zgarish dinamikasi tahlil qilindi. Ushbu metodik yondashuv to'pni ilish va uzatish texnikasini rivojlantirishda qo'llangan mashqlar tizimining samaradorligini obyektiv baholash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida olingan natijalar 12 hafta mobaynida qo'llangan mashg'ulot metodikasining yosh gandbolchilarning texnik tayyorgarligiga sezilarli ta'sir ko'rsatganini namoyon etdi. Dastlabki sinov natijalari har ikkala guruhda to'pni ilish barqarorligi, uzatish aniqligi hamda texnik xatolar soni bo'yicha o'zaro yaqin ko'rsatkichlar mavjudligini ko'rsatdi. Bu holat tajriba yakunida kuzatilgan o'zgarishlarni qo'llangan metodikaning samaradorligi bilan izohlash imkonini berdi.

Tajriba guruhi sportchilarida to'pni ilish barqarorligi sezilarli darajada yaxshilandi. Mashg'ulotlar boshida tezligi va yo'nalishi o'zgarib uzatilgan to'plarni qabul qilishda barqarorlik past bo'lib, sportchilar ko'pincha qo'l joylashuvi va tana muvozanatini to'g'ri tanlay olmas edilar. Bosqichma-bosqich murakkablashtirilgan mashq-lar, koordinatsion vazifalar hamda harakatni oldindan sezishga qaratilgan topshiriqlar natijasida to'pni qabul qilishda ishonchlilik oshdi, ortiqcha harakatlar kamaydi hamda qabul qilish jarayoni tezlashdi. Nazorat guruhida ham ijobiy o'zgarishlar kuzatilgan bo'lsa-da, ular sezilarli darajada past bo'ldi.

Uzatish aniqligini baholash natijalari tajriba guruhida aniq ijobiy dinamika mavjudligini ko'rsatdi. Mashg'ulotlar davomida juftlik va kichik guruhlarda bajarilgan nishonga uzatish mashqlari, harakatlanish jarayonida uzatish hamda o'yin vaziyatiga yaqin sharoitda qaror qabul qilish topshiriqlari sportchilarning texnik aniqligini oshirdi. Tajriba yakunida sportchilar tomonidan bajarilgan uzatishlar aniqligi ortdi, kuchni me'yorlash va to'p yo'nalishini nazorat qilish ko'nikmalari shakllandi. Nazorat guruhida esa uzatish aniqligida kichik o'sish kuzatildi, biroq o'yin tezligida bajarilgan uzatishlarda xatolar saqlanib qoldi.

O'yin jarayonida yo'l qo'yilgan texnik xatolar sonining tahlili ham muhim o'zgarishlarni ko'rsatdi. Tajriba guruhida to'pni tushirib yuborish, noto'g'ri qabul qilish va noaniq uzatishlar soni sezilarli darajada kamaydi. Bu natija mashg'ulot jarayonida o'yin modellashtirish elementlari, tezkor qaror qabul qilish vazifalari hamda sherik bilan o'zaro hamkorlikni rivojlantiruvchi mashqlar qo'llanilganligi bilan izohlanadi. Nazorat guruhida xatolar soni ma'lum darajada kamaygan bo'lsa-da, o'yin tezligi oshgan vaziyatlarda barqarorlik yetarli darajada ta'min-lanmadi.

Umuman olganda, tajriba guruhi sportchilarida texnik harakatlarning bajarilish tezligi, aniqligi va barqaror-ligi yaxshilandi. O'yin jarayonida to'p bilan ishlash ishonchlili oshdi, hujumni tashkil etish samaradorligi ortdi va jamoaviy hamkorlik yanada uyg'unlashdi. Olingan natijalar to'pni ilish va uzatish texnikasini rivojlantirishga yo'naltirilgan maxsus mashqlar tizimi yosh gandbolchilarning texnik tayyorgarligini oshirishda samarali vosita ekanligini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalari 12–14 yosh davri gandbolchilarda texnik ko'nikmalarni shakllantirish uchun eng qulay bosqichlardan biri ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi. Ushbu yoshda markaziy nerv tizimi plastiklik darajasining yuqoriligi, harakatlarni boshqarish mexanizmlarining takomillashuvi va koordinatsion qobiliyatlarning jadal rivoj-lanishi murakkab texnik harakatlarni samarali o'zlashtirish imkonini beradi. To'pni ilish va uzatish texnikasining barqarorlashuvi nafaqat individual texnik tayyorgarlikni oshiradi, balki jamoaviy o'yin uyg'unligini ta'minlaydi. Shu bois mashg'ulot jarayonida aynan shu elementlarga tizimli yondashuvni qo'llash yosh sportchilarning o'yin samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Olingan natijalar maxsus mashqlar tizimi qo'llanilgan tajriba guruhida texnik ko'rsatkichlarning sezilarli yaxshilanganini ko'rsatdi. Bu holat texnik elementlarni o'rgatishda izchillik, bosqichma-bosqich murakkablashtirish va o'yin vaziyatlariga yaqinlashtirilgan mashqlarni qo'llash zarurligini tasdiqlaydi. Harakat koordinatsiyasini rivojlantiruvchi mashqlar to'pni qabul qilish barqarorligini oshirishga xizmat qilgan bo'lsa, harakatlanish jarayonida uzatish mashqlari texnik aniqlikni mustahkamladi. O'yin modellashtirish elementlari sportchilarning tezkor qaror qabul qilish ko'nikmasini rivojlantirib, texnik harakatlarni real o'yin sharoitida samarali qo'llash imkonini berdi.

Natijalarning tahlili shuni ko'rsatadiki, texnik xatolar sonining kamayishi faqat mexanik takrorlash natijasi emas, balki harakatni ongli boshqarish, fazoviy orientatsiya hamda sherik bilan o'zaro muvofiqlikning yaxshilanishi bilan bog'liq. Mashg'ulot jarayonida ko'p variantli vazifalar, tezlik o'zgarishlari va kutilmagan o'yin vaziyatlarini qo'llash sportchilarning moslashuvchan harakat reaksiyalarini shakllantiradi. Bu esa to'p bilan ishlash jarayonida ishonchlilikni oshirib, o'yin ritmini saqlashga yordam beradi.

Nazorat guruhida ham ma'lum ijobiy o'zgarishlar kuzatilgani sport mashg'ulotlarining umumiy ta'siri bilan izohlanadi. Biroq texnik ko'rsatkichlarning o'sish darajasi tajriba guruhiga nisbatan past bo'lib qoldi. Bu esa an'anaviy mashg'ulotlarda texnik elementlar ko'pincha umumiy tayyorgarlik fonida o'rgatilishi, individual xatolarni tizimli ravishda tuzatish va o'yin sharoitiga moslashtirish yetarli darajada amalga oshirilmasligini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalari yosh sportchilar tayyorgarligida texnik mashg'ulotlarni jismoniy, koordinatsion hamda taktik tayyorgarlik bilan uyg'un holda tashkil etish zarurligini ko'rsatadi. To'pni ilish va uzatish texnikasini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik yondashuv sportchilarning harakat aniqligi, tezkor fikrlashi hamda jamoaviy hamkorligini mustahkamlash orqali o'yin samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan mazkur yondashuv sport maktablarida mashg'ulot jarayonini takomillashtirish va yosh gandbolchilarning sport mahoratini bosqichma-bosqich rivojlantirishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqot sport maktablarida shug'ullanayotgan 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirishga qaratilgan maxsus metodikaning samaradorligini tasdiqladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, texnik ko'nikmalarni bosqichma-bosqich shakllantirish, koordinatsion mashqlar bilan uyg'unlashtirish hamda o'yin vaziyatlariga yaqinlashtirilgan mashg'ulotlar yosh sportchilarning to'p bilan ishlash barqarorligini sezilarli darajada oshiradi. Ushbu yondashuv sportchilarda to'pni qabul qilish ishonchligi va uzatish aniqligini yaxshilash bilan birga texnik harakatlarni tez va aniq bajarish ko'nikmasini shakllantiradi.

Tajriba guruhi natijalari uzatish aniqligining ortishi, to'pni tushirib yuborish holatlarining kamayishi hamda o'yin davomida texnik xatolar sonining sezilarli darajada qisqarishini ko'rsatdi. Bu holat mashg'ulot jarayonida harakatni ongli boshqarish, fazoviy orientatsiya hamda sherik bilan o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan mashqlar qo'llanganligi bilan izohlanadi. O'yin modellashtirish elementlari sportchilarning real o'yin sharoitida tezkor qaror qabul qilish va texnik harakatlarni samarali qo'llash ko'nikmasini mustahkamladi.

Tadqiqot natijalari yosh gandbolchilarning texnik tayyorgarligini rivojlantirishda maxsus mashqlar tizimini joriy etish zarurligini ko'rsatadi. Mashg'ulot jarayonida texnik elementlarni murakkablashtirishning izchil tizimi, variativ vazifalar hamda o'yin sharoitiga yaqinlashtirilgan mashqlarni qo'llash sportchilarning harakat aniqligi, koordinatsiyasi va taktik fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday yondashuv sportchilarni kelgusida yuqori sport natijalariga erishishga tayyorlashda muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Amaliy jihatdan taklif etilgan metodika sport maktablari mashg'ulot dasturlariga integratsiya qilinishi mumkin. U yosh sportchilarning texnik mahoratini oshirish, o'yin samaradorligini kuchaytirish hamda jamoaviy hamkorlikni takomillashtirishga yordam beradi. Kelgusida ushbu yo'nalishda tadqiqotlarni kengaytirish, turli yosh guruhlari va o'yin vaziyatlarida metodikaning samaradorligini o'rganish sport tayyorgarligi tizimini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Матвеев Л. П. Теория и методика физической культуры. – Москва: Спорт, 2010.
2. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – Киев: Олимпийская литература, 2015.
3. Ашмарин Б. А. Теория и методика физического воспитания. – Москва: Просвещение, 2004.
4. Кудинов А. А. Гандбол: теория и методика тренировки. – Москва: Советский спорт, 2012.
5. Годик М. А. Контроль тренировочных и соревновательных нагрузок. – Москва: Физкультура и спорт, 2010.
6. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. – Тернопіль: Навчальна книга, 2008.
7. Bompá T., Buzzichelli C. Periodization Training for Sports. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2019.
8. Balyi I., Way R., Higgs C. Long-Term Athlete Development. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2013.
9. IHF (International Handball Federation). Teaching Handball at School. – Basel, 2016.
10. Schmidt R. A., Lee T. D. Motor Control and Learning: A Behavioral Emphasis. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2014.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.